

Nyári gyakorlat

Tükör-történet

1.

Június közepén behívtak az üzemvezetői irodába. Voltunk ott vagy hatan. Vártunk. Senki se tudta, mire. Végül a titkárnő meg-súgta, hogy nagy kitüntetésben lesz részünk: ránk bizzák a szün-idősöket.

Kisvártatva megérkezett az üzemvezető, és sorban kezét fogott velünk. Ez volt az első gyanús jel. Aztán kávét főzetett. Erre már mindenki feszengeni kezdett. Aminek ekkora feneket kerítettek, ab-ból semmi jó nem következhet. Miután megittuk a fekete levest, megköszönlte a torkát az üzemvezetőnk, és felolvasta az igazgató körlevelét az ifjúság munkára neveléséről. Olyan szép volt, hogy megkönnyeztük. Meg is tapsoltuk. Szerényen szabadkozott, majd el-mondta, hogy mint az üzem legjobb dolgozóit, bennünket bíznak meg a gyerekek felügyeletével. Meg hogy példát mutassunk az ifjú-ságnak. Holnap érkeznek a srákok — mondta. Mindenkinek jut egy. Naponta hat órát dolgoznak, és fél normát kell teljesíteniük. A többi a mi dolgunk. Úgy vigyázzunk rájuk, mint a szemünk fényé-re, mert ha netán valamelyiket baleset éri, mi kapunk érte fegyel-mit.

Tiszta, világos beszéd, de ekkor már senki se tapsolt. Négyen rögtön be is jelentették, hogy sürgősen szabadságra kell menniük. Kettő maradtunk a hat gyerekre.

Másnap meg is jelentek az üzemben. Az egyik élesre vasalt fehér nadrágot viselt, a másik galambszürkét. No, mondom magam-ban, te Jani, ezekkel vért fogsz izzadni. De mit tehettem, bízik bennem az üzemvezetőm...

Mondom az egyiknek: „édes fiam, add ide a kalapácsot!” Hozza ám a csavarhúzó... Megkérdeztem: „mit tanulsz, édes fiam?” Azt mondja, ő angol-francia szakos. Akkor a tiéd a franciaku-lus. Ez rendben is volt. A kezébe adtam. Ki is ejtette. Rá a lábára. Be-kötöttük, leült. Ott ült a satupad végében egész nap, nem volt rá több gond.

A másikat elküldtem a közértbe reggeliért. A műszak végére ért vissza, mert csak az otthoni boltot ismeri. A harmadikat meg-kértem, hozza el az esztergályosoktól az anyagot. Elhozta. Nem azt, amit kértem, de hozta. Rákmenetben, hátrafelé, mert a Rózi olyan rövid köpenyben dolgozott a marógépen, hogy nem tudta róla le-venni a szemét. Nekitolta a kocsit a Pista bácsinak, és felborultak. Az öreg elvittük az orvosi rendelőbe, begipszelték a lábát, a gyere-kek meg a műszak végéig szedegette az anyagot.

Reggel, mire beértem, riptyára szétszedték a fűrőgépet. Ki akarták próbálni, de nem indult. Nem hát, mert előző este lecsap-tuk a főkapcsolót. Azt is szétszedték. Két hétig dolgoztak rajta a tnk-sok, mire megjavították.

Osszedugtuk a fejünket a kollégákkal, és kiöltöttük a megoldást. Szereztünk egy kalapot, és mindenki beledobott annyi pénzt, amennyit megért neki az ötlet. Aztán idehívtuk a srákokat, és el-mondtuk, hogy van a közelben egy egyszerű játékautomata. Men-jenek, próbálják ki! El is mentek, mi meg végre nekiállhattunk dolgozni. A nyári gyakorlat végére értek vissza. Epen, egészségesen. Megkapták a fizetésüket, mi meg a dicséző oklevelet a szak-szervezettől, mert a ránk bízott gyerekek közül egy sem szenvedett nyolc napon túl gyógyuló balesetet.

2.

Már a karácsonyi szünet után elkezdtek emlegetni a tanáraink a nyári gyakorlatot. No, persze, mert akkor ők lazíthatnak, nekünk meg jön a meló. Mondogatták is, amikor csak azt hitték, figyelünk rájuk, hogy majd a gyárban a szakik... majd megnevelnek ben-nünket... Ott majd megtudjuk, mi az élet, meg a munka, meg minden. A végén már vattát dugtunk a fülünkbe, hogy ne halljuk a sopánkodásukat, de a szájukról így is csak leolvastuk a panaszt.

Aztán elhangzott az utolsó csengőszó, a táblára felírtuk, hogy VAKACIÓ, aztán elindultunk abba a bűdös nagy életbe, ahol majd megnevelnek bennünket.

Be is mentünk a gyárba. Hárman voltunk: a Pisti, a Józsi, meg én. Délig ott ültünk a portán, mert valakinek ki kellett volna állítania a belépőnkét. Ez bizalmi munka, ugyanis egy cetlire rá kell írni a nevünket, meg a személyi számunkat. Akárki nem csinálhatja. Az, aki csinálhatná, éppen nem volt ott. Elküldték a köz-értbe reggeliért, és 11 órakor ért vissza. Akkor meg a főnök indult el ebédelni, akinek az íróasztalfiókjába volt zárva a bélyegző. Ő is ismeri a közmondást, miszerint „lassan járj, tovább érsz!” Nagyon messzire el akar érní, így aztán nagyon lassan jár. Mondhatni, évek óta helyben.

Délután kettőkor értünk le a műhelybe. Üres volt. Igaz, hogy háromig tart a munkaidő, de a fürdőben csak fél háromig van me-leg víz. Átszervezték a kazánházi munkarendet. Fél munkaerőt megtakarítottak vele. Illedelmesen köszöntünk, és elmentünk haza.

Másnap reggel már jóval többen voltak. Kettő. A többieket elküldték kényszerszabadságra, mert nem érkezett be a múlt évre visszaigazolt anyag. Az egyik esztergályos volt, a másik lakatos. Megkérdezték honnan jöttünk, mit tanulunk, és hogy van az osztályfőnökünk. Az esztergályos tizenegy óra után beindította a gépet, a lakatos meg egy reszelőt tett a satupadra. Ebéd után úgy módjával elkezdtek dolgozni. Mi meg néztük. Mi is csináltunk már ilyet műhelygyakorlaton, csak valahogy fürgébben. Meg is mutattuk nekik, hogyan kell ezt csinálni. Csak néztek.

Igy aztán egy hét alatt kialakult a munkarend. Ők adogatták a kezünk alá az anyagot, mi meg vágtuk a melót, mint a repát. Tíz perc reggeli szünetet tartottunk, meg fél óra ebédidőt. Nem mon-dom, lihegték a szakik, de hát magukra vessenek, ha velünk akar-nak összeállni dolgozni...

A második hét végén azt mondták, üljünk le egy kicsit, szá-moljuk össze a teljesítményt. Összeadtuk a munkalapokat. Kiderült, hogy két hét alatt mi hárman öt embernek teljesítettük az egyhavi normáját. Kétségbe estek a szakik. Azt mondták, ha ez így megy tovább, a főnökség betiltja a gmk-t, és akkor délutánonként mehet-nek fuszni a maszkekhoz. Az pedig keserves kenyér, mert a maszkek csak azért fizet, amit elvégeztek...

Egymásra néztünk, megrándítottuk a vállunkat, és dolgoztunk tovább. Bennünket ezért küldtek. Ők meg felhúzták a szemöldökü-ket, és leültek a sarokba tanácskozni. Jó fél óra múlva így szólt hozzánk az esztergályos:

— Drága, jó fiúk! Ne csináljátok ezt velünk! Nekünk családunk van; feleségünk, neveletlen gyerekeink. Szükségünk van min-den fillérre, amit a nyolc órai munkánkkal, meg a géemkázással keresünk. Ha ti felemelitek a normát, soha többé nem tehetitek be a lábatokat a gyárba. Sőt, az is előfordulhat, hogy cipóra verjük a képeteket. Értitek, ugye?!

Már hogyne értették volna, hiszen az osztályfőnökünk is meg-mondta, hogy az élet majd megnevel bennünket. De azt azért nem gondoltuk, hogy ilyen közvetlen módszerekkel... Mindenesetre megígértük, hogy soha többé nem teszünk ilyen meggondolatlan-ságot. Végére nekünk is fölnőtté kell válnunk egyszer...

T. ÁGOSTON LÁSZLÓ

Egy falu iskolát épít

Az is ritkán adódik, hogy nyár közepén vaslapáttal fogad az igazgató az iskolában. Ha-ragnak nyoma se látszik, csak éppen dolgozik. Iskolát épít. Akárki mondhatná, erre külön iparosok, sőt vállalatok vannak, nem az ő dolga, minek csinálja? Azért, mert ebben a kicsikefa-luban csak így lehet építeni. Amikor átjött Forráskútról, csak kéttantermes iskola volt, ragasztottak hozzá új szárnyat, négy teremmel, és most kerese-m a szavakat, mert nem is tudom, mi lesz itt.

Akinek hegyes a szeme, ki-szúrhatja, hogy egyeztetési gon-dok vannak az első bekezdésben. Az egyik mondat azt mondja, épít, a másik azt, hogy ragasz-tottak. Hogy is van ez pontosan? Félek leírni a nevét, mert bár az érdem vastagja az övé, vele tart az egész falu. Kálmán Fe-rencről van szó, ő a kezdemé-nyező, tanártársaival ő hordta össze az ötleteket az ország min-den tájáról, ő is jött Szegedre, régi házakat bontani, hogy olc-só téglájuk is legyen, és lám, itt van most is, ő is. Nyakig a mal-terban. De vele az egész falu.

Nem tehetek róla, megint eszembe jut, hogy a régi fejlesztési tervek ezt a falut egvsze-rűen leírták a térképről. Köny-nyebb elkörmányozni a kevés nagyot, mint a sok kicsit, bár ki-csiből sincsen sok a mi me-gyénkben. Régóta látszik azon-ban, Zsombó sem akar megszün-ni, mint ahogy Öttömös se, Dóc se, sőt együtt lépeget szomszé-daival. Ehhez kell neki a na-gyon jó iskola. Az senkit ne za-varjon, hogy bontott téglából ké-szül, jó erős falakkal, lehet az így is nagyon jó. Ahogy nézem, száz évig kitart, ha rettenetes földrengés meg nem rázza, vagy ahhoz mérhető „civilizációs” ár-talom nem éri.

Úgy kezdődött, hogy tornater-met kezdtek építeni, mert a test-nevelés nélkül nem lehet teljes az oktatás, és nekik eddig csak „szabadtéri” tornatermük volt. (Kérem, ne akadjanak belém a testnevelés tanárai, tudom én, hogy szerintük nincsen tornate-rem, de azt is tudom, hogy a magyar nyelvben az van benne, és én szeretem magyarul írni, amit leírok.) Később aszfaltozták a szabad teret, most meg építet-tek mellé egy minden igényt ki-

elégítő, sportversenyek tartására is alkalmas csarnokot. Ekkora baklövést! Ki jön ide sportolni? Az eddigi gyakorlat azt mutatja, mindenhova elmennek az embe-rek, ha érdemes. A szabad ég alá lelátókat építenek majd, hogy a falu is tudja használni, a csarnok másik oldalára pedig uszodát. Fedettet persze, mert az iskolának télen is szüksége van rá. Ez a három tény meghatáro-za, hogy a csarnok és az iskola közötti rész nagyobbik fele is a sportot szolgálja. Azért készül például kondicionálóterem, öltö-zők, és ki tudja még, mifélek. Logopédusszoba is itt lesz, és két természettudományi tanterem is, szertárakkal persze.

Ez még csak a földszint, de a csatlakozó rész emeletes lesz. Nyelvi termék készülnek ide, most rakják a két fal közé, meg a két padló közé is a hangszigetelő filcet, szaktantermek is lesznek, technikatermek például. ahol sütni és varrni is megta-nulhatnak a lányok, és talán-talán a fiúk is. És hogy a régi ter-mek padlása se legyen kihasz-nálatlan, iskolatörténeti múze-umot tesznek oda.

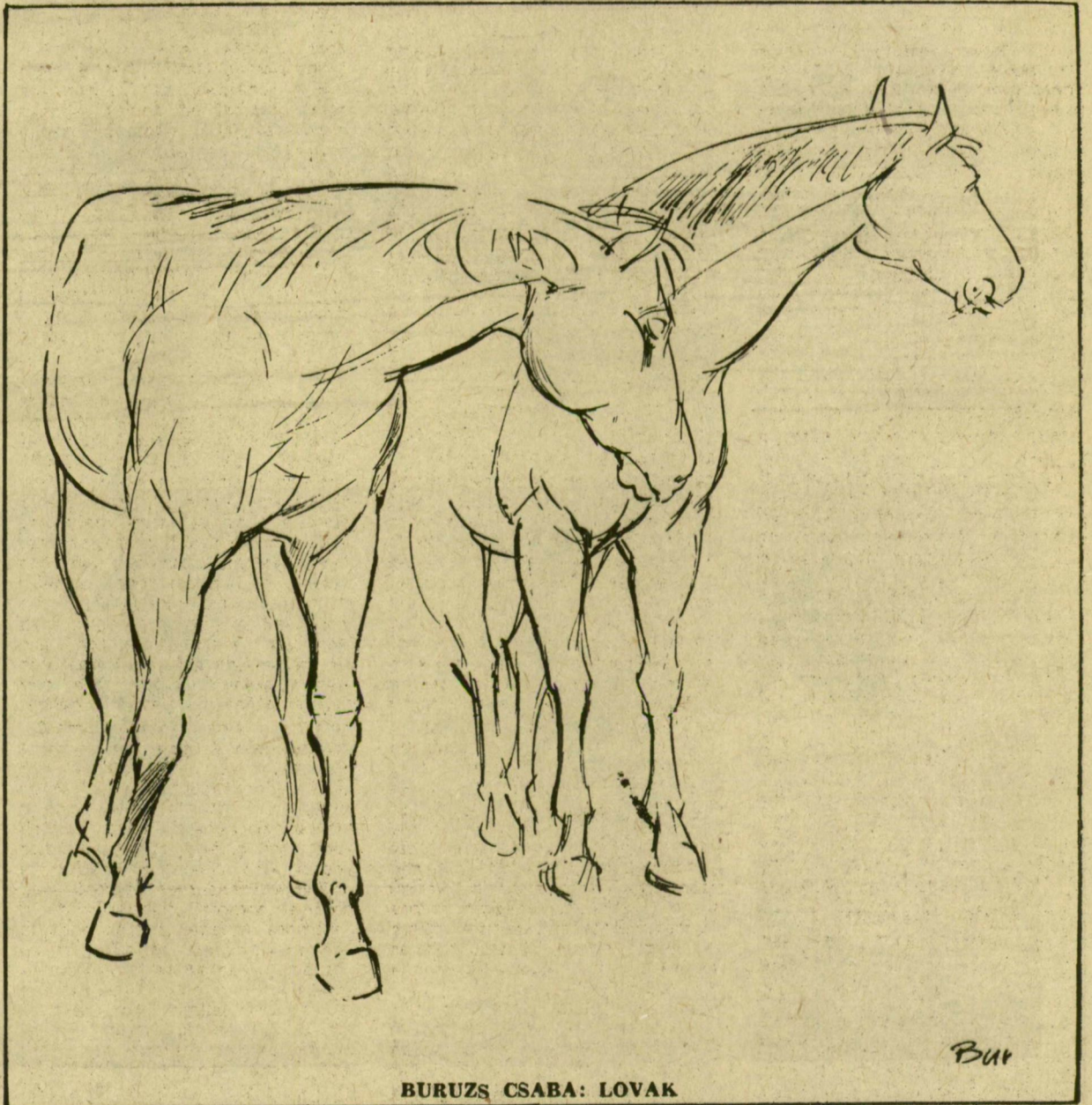
Szokatlan hévvel magyarázta az igazgató is, helyettese is, hogy a csoportos foglalkozások termeit eleve úgy tervezték, hogy szük-ségteremként soha ne vehes-sék igénybe azokat. Azért meg-lepő ez az indulat, mert régebb-en inkább a többcélú termek voltak a divatosak. Csakhogy azóta mindenki belátta, hogy a nyelvi termet földrajzra azért se célszerű igénybe venni, mert ak-kor nem tanulják meg a nyel-vet a gyerekek. Márpedig itt erős a szándék, hogy az eddigi-nél sokkal jobb, és sokkal hasz-nálhatóbb nyelvi képzésben is részesülhessen minden gyerek. Lehetőleg abban a korban, ami-kor még dolgozik benne valami a veleszületett nyelvtudásból. És hadd jöjjenek ide a főnöttek is, hadd tanuljanak meg egy po-hár vizet kérni, piacon venni és eladni. Irodalmi szemelvények halmozása helyett a praktikus, a használható nyelvet tanulják meg inkább, hiszen igen-igen ritkán van szükségük, hogy idegenvezet-ői szabványszöveggel azt mond-ják el, melyik téren milyen szob-or látható jobbra, és milyen balra. A vita régen eldőlt már,

legjobb az életre tanítani nyelvi órákon is. Aki tovább akar lép-ni, majd megtanulja később az idegenvezetést is, bár fölthe-tően arra lesz legkevésbé szük-sége. A pontosságra vall az is, hogy minden vezeték millimé-terre a helyén van, itt vannak a folyosón glédába állítva a mosdókagylók és WC-csészék, mindenféle bútorokkal együtt.

Sokkal nagyobb faluban is meg szoktam kérdezni a zsom-bóihoz hasonló léptékű építkezé-seken, hogy netán a lottón nyer-ték a rávalót? Meglepő a válasz, mert a központi szervek mér-hetetlen szegénységéről legendá-kat lehetne írni: a belső beren-dezések árát most is a megyei tanács adta a művelődésügyi osztály közvetítésével. Hatalmas ajándék ez a falunak, meghálál-ni csak a tanítás megváltozott színvonalával lehet. Mondhat-nánk szigorúbban is: kötelező az eddiginél is jobban tanítani. Az egész építkezés egyébként hu-zsonnégy millióba került volna, de — és ez a zombóiak trükkje —, a mérhetetlenül sok társadal-mi munkával sikerül valószínű-leg leszorítaniuk 11—12 millióra. Fele költség akkor, amikor az is nagy bukfenc, ha nem emelked-nek időközben az árak.

Pár nap múlva becsöngetnek a zombói iskolában is. Csak a ré-giben, mert az új kicsit késik még. Idén jól termett a paradicsom is, az őszibarack is, akik-nek a segítségére még számíta-nak, azok még mindig a földé-ken dolgoznak. És kőműves sin-csen annyi, amennyi kellene. Sokan szorgoskodnak ugyan a fa-lak között így is, de nem szeret-nék összelapátolni valahogy, hogy időben kezdhessenek, in-kább visszahúzzák még magukat a tavalyi keretek közé, de jól akarják megcsinálni. Annyit hal-lani mostani új építkezéseken, hogy „alig vonultak el a szerelők, máris beázik az épület, vagy ki-öntött a szennyvíz — mint pél-dául az új Déli pályaudvaron —, ezt a példát se akarják követni. Azt szeretnék inkább, ha a tar-tós építésre is az iskolát hoznák föl példának, akik ezután raknak fészket maguknak.

HORVÁTH DEZSÓ

BURUZS CSABA: LOVAK